

Wat zegt de Verbaal Begrip Index (WISC-V) écht over taalvaardigheid?

Om een beter inzicht te krijgen in de leeromstandigheden van kinderen en om hen adequate ondersteuning te kunnen bieden, wordt bij kinderen vaak onderzoek gedaan met gestandaardiseerde test-instrumenten. In dit artikel gaan we dieper in op wat de WISC-V hierin kan bijdragen. We bespreken ook de beperkingen van de WISC-V en waarom de test geen volledig beeld geeft van eventuele taalproblemen.

Vertaald uit het Zweeds: Vad säger egentligen Verbalt Index om språklig förmåga? Emma Sjöström & Joanna Olsson. Bewerkt en aangevuld door Mirjam van der Zee.

Taal is een belangrijk middel om gevoelens, gedachten en behoeften te uiten en communicatief deel te nemen in verschillende sociale contexten. Verder is taalvaardigheid fundamenteel voor het verkrijgen van kennis en voor redeneren op basis van eerder verworven kennis. Kinderen en adolescenten met taalproblemen lopen daarom een groot risico om niet in dezelfde mate van onderwijs te profiteren als leeftijdsgenoten.

Totaalscore en primaire indexen

De WISC-V geeft een totaalscore (TIQ) die de algemene capaciteiten van een kind weergeeft. Naast het TIQ biedt de test vijf primaire metingen, de zogenaamde primaire indexen. Dit zijn de Verbaal Begrip Index (VBI), Visueel Ruimtelijke Index (VRI), Fluid Redeneer Index (FRI), Werkgeheugen Index (Wgl) en de Verwerkingssnelheid Index (Vsl). Samen met het TIQ bieden de primaire indexen een uitgebreide beoordeling

van het cognitief functioneringsniveau van een kind op verschillende gebieden. Wanneer taalproblemen worden vermoed, is de VBI het meest interessant om te analyseren. Zo kan gekeken worden naar het TIQ in combinatie met de VBI. Dit kan belangrijke informatie geven over of de taalvaardigheid van het kind in lijn is met zijn/haar cognitieve capaciteiten, of dat taalvaardigheid een relatieve zwakte is in het totale profiel.

Opbouw Verbaal Begrip Index

De VBI bestaat uit de subtests Overeenkomsten (OV) en Woordenschat (WS). Overeenkomsten is bedoeld om verbale conceptvorming en abstract redeneren te meten, terwijl Woordenschat naast verbale conceptvorming ook woordkennis meet. Om een goede score op de VBI te behalen, heeft het kind dus een goed vermogen nodig om verbale informatie te begrijpen, om te kunnen redeneren rond taalkundige concepten en gedachten en om ideeën mondeling te uiten. De VBI stelt ook eisen aan het langetermijngeheugen,

omdat de taken van dien aard zijn dat het kind de eerder geleerde kennis moet kunnen ophalen en gebruiken. Als het kind toegang heeft tot een groot vocabulaire, zal het voor het kind ook gemakkelijker zijn om abstracter te denken. Door meer geavanceerde concepten te gebruiken, zal het kind effectiever zijn in zijn denkproces. Een lage score op de VBI kan wijzen op taalproblemen; een slecht ontwikkeld vocabulaire, problemen bij het ophalen van verworven kennis en/of expressieve problemen.

Verhoudingen OV en WS

De vergelijking tussen OV en WS geeft informatie over prestaties op twee taken voor verbaal begrip, waarbij verschillende vaardigheden betrokken zijn. Bij beide taken zijn verbale en crystallized vaardigheden betrokken. Maar de prestatie op OV kan meer gerelateerd zijn aan abstract en conceptueel redeneren en cognitieve flexibiliteit, terwijl WS meer gerelateerd is aan lexicale kennis. Deze vergelijking geeft informatie voor de interpretatie van de VBI. Een discrepantie waarbij OV groter is dan WS, impliceert een relatief sterk vermogen tot abstract redeneren en cognitieve flexibiliteit, in vergelijking met lexicale kennis. Een discrepantie waarbij WS groter is dan OV duidt op een beter ontwikkelde lexicale kennis, vergeleken met abstract redeneren en cognitieve flexibiliteit.

Indexen interpreteren

Lage scores op de VBI in combinatie met lage scores op verschillende andere indexen, kunnen wijzen op over het algemeen lage capaciteiten. Bij een vermoeden van taalproblemen kan het ook interessant zijn om te kijken naar het TIQ in combinatie met de secundaire Non-Verbale Index (NVI). Deze index bestaat uit de subtests in de WISC-V, die het minst worden beïnvloed door taalvaardigheid. Deze is bedoeld om het vermogen te meten, om problemen

en verwerkingssnelheid op te lossen wanneer de taken non-verbaal van aard zijn. Hoge scores op de NVI duiden op een goed ontwikkeld algemeen intellectueel functioneren voor visueel gepresenteerde stimuli. Lage scores op de NVI kunnen zich om veel redenen voordoen, waaronder lage verwerkingssnelheid, geringe werkgeheugen, geringe abstracte en conceptuele redeneervaardigheden, geringe ruimtelijke redeneervaardigheden of algemene geringe intellectuele vaardigheden.

In bepaalde soorten van taalproblemen kan de NVI een relatieve sterkte zijn. Het is echter belangrijk om te onthouden dat de taken in de NVI ook enige taalvaardigheid vereisen, omdat alle instructies mondeling worden gegeven.

Beperkingen van de Verbaal Begrip Index

De WISC-V is bedoeld om de intellectuele capaciteiten van kinderen en adolescenten te meten. De test kan ook belangrijke informatie verschaffen over eventuele vermoedens van taalproblemen. Desondanks is het belangrijk om te onthouden dat de test niet in de eerste plaats is ontworpen om taalproblemen te signaleren of diagnosticeren. Er wordt niet gekeken naar grammaticale, fonologische of pragmatische vaardigheden. Het is bijvoorbeeld mogelijk om hoge scores te behalen op verbale taken, zonder de grammatica juist toe te passen of de woorden correct uit te spreken. Kinderen met lees- en schrijfproblemen hoeven geen relatieve zwakte te vertonen in de VBI omdat de taken mondeling worden afgenomen en beantwoord. Er zijn in een WISC-V-profiel dus geen directe indicatoren voor dyslexie.

Ook wordt bij de WISC-V geen onderscheid gemaakt tussen mogelijke oorzaken van taalproblemen. Woord-

vindingsproblemen bijvoorbeeld, kunnen te wijten zijn aan meerdere factoren. Denk aan algemene tekortkomingen in executieve functies, een beperkte woordenschat of een onvolledige representatie van de woordvorm of woordbetekenis in het mentale lexicon.

Taal is complex en bestaat uit verschillende delen die elkaar beïnvloeden. Deze onderdelen moeten gedetailleerd in kaart worden gebracht om de sterke en zwakke punten van elk individu te kunnen identificeren. Als er na het testen met de WISC-V reden is om taalproblemen te vermoeden, is het aan te raden om het taalvermogen van het kind nader in kaart te laten brengen door een logopedist. Tests zoals de CELF-5-NL en de PPVT-III-NL geven meer informatie over de receptieve en expressieve taalvaardigheden van het kind. Het is ook belangrijk om een idee te krijgen van het vermogen om taal te gebruiken in sociale interactie en in een alledaagse context, oftewel het pragmatische vermogen. Dit wordt ook bij de CELF-5-NL in kaart gebracht. Informatie over pragmatiek kan worden aangevuld met behulp van screeningslijsten zoals de CCC-2-NL.

Concluderend kunnen we stellen dat de VBI van de WISC-V een belangrijk hulpmiddel is om een beeld te krijgen van de verworven kennis en vaardigheden van het kind voor conceptvorming. Om een genuanceerder en meer diepgaand beeld te krijgen van het vermogen van het kind om taal te produceren en verwerken, zijn echter ook andere instrumenten en onderzoeksmethoden nodig. ●

